

NORGES HØYESTERETT

Den 25. juni 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Skoghøy, Bergh og Østensen Berglund i

HR-2021-1362-U, (sak nr. 21-088255STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Ole Magnus Strømmen)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder krav om opphevelse av lagmannsrettens dom på grunn av inhabilitet hos en av lagdommerne.
- (2) Den 22. januar 2021 ble A tiltalt for drap på sin mor, jf. straffeloven § 275 og for skadeverk, jf. straffeloven § 351 første ledd.
- (3) Ved Sør-Trøndelag tingretts dom 19. februar 2021, ble han funnet skyldig etter tiltalen. Straffen ble satt til elleve års fengsel, og A ble fradømt retten til å arve avdøde. Tingrettens dom ble avsagt under dissens, idet en av meddommerne ikke fant det bevist at tiltaltes forsett omfattet dødsfølgen.
- (4) A anket til lagmannsretten. Anken gjaldt blant annet bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt tiltalen om drap. Frostating lagmannsrett avsa 18. mai 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.1986, dømmes for en overtredelse av straffeloven § 275 og for det forhold som er rettskraftig avgjort ved Sør-Trøndelag tingretts dom 19. februar 2021 til fengsel i 11 – elleve – år. Varetekt kommer til fradrag med 267 – tohundreogsekstisju – dager pr. 18. mai 2021, jf. straffeloven § 83.
 2. A, født 00.00.1986, dømmes til tap av arverett etter B, født 00.00.1960.»
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen. I korte trekk anføres det at lagdommer Ivar Sølberg var inhabil, fordi han tidligere hadde vært med på å avsi kjennelse om varetektsfengsling etter straffeprosessloven § 172. Det anføres at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves.

- (6) *Påtalemyndigheten* tiltrer forsvarers vurdering.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalget kan oppheve lagmannsrettens dom uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (8) Det følger av langvarig rettspraksis at en dommer som har deltatt ved fengsling i medhold av straffeprosessloven § 172, vil være inhabil ved senere hoved- eller ankeforhandling, jf. domstoloven § 108, Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6 nr. 1. Årsaken er at det ved fengsling etter straffeprosessloven § 172 er et vilkår at det foreligger forhold som i særlig grad styrker mistanken, jf. blant annet Rt-2008-1466 avsnitt 14. Det er uten betydning hvilket konkret grunnlag dommeren hadde ved avgjørelsen av fengslingsspørsmålet, om mistankekonstateringen har vært vanskelig eller hvordan siktede stilte seg til siktelsen, jf. blant annet Rt-2010-759 avsnitt 15.
- (9) I saken her ble A varetektsfengslet for fire uker i medhold av straffeprosessloven § 172 bokstav a ved Sør-Trøndelag tingretts kjennelse 8. oktober 2020. Tingretten vurderte det skjerpede kravet til mistankens styrke opp mot samtlige straffbarhetsvilkår, herunder tilregnelighetsspørsmålet og spørsmålet om nødverge, som sto sentralt i lagmannsrettens senere fellende dom.
- (10) Ved Frostating lagmannsretts kjennelse 13. oktober 2020 ble As anke over tingrettens fengslingskjennelse forkastet. Lagdommer Ivar Sølberg var med på å avsi kjennelsen. I kjennelsen uttalte lagmannsretten blant annet:
- «A har erkjent voldsanvendelse overfor moren. Han har beskrevet hendelsesforløpet, og forklaringen samsvarer med de funn som beskrives i den foreløpige obduksjonsrapporten dok 09,06. Forklaringen til siktede og funnene underbygger at det dreier seg om vold som er utøvd med stor kraft, slik tingretten peker på.
- A mener han handlet i nødverge og at volden ble utøvd for å forsvare seg mot morens fysiske angrep. I likhet med tingretten kan ikke lagmannsretten se at bevisene i saken underbygger påstanden om nødverge. Volden ble utøvd i en situasjon som ikke kan ses å være forenelig med at moren angrep ham. Kraften i voldsutøvelsen etterlater det samme inntrykket. Det foreligger således kvalifisert mistanke om at A er skyldig etter siktelsen.»
- (11) Etter ankeutvalgets syn er det klart at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves, slik partene også er enige om. Lagmannsretten avgjorde i sin dom skyldsspørsmålet knyttet til drapstiltalen. Lagdommer Sølberg hadde imidlertid allerede i fengslingskjennelsen tatt stilling til det særlige mistankekrav som kreves etter straffeprosessloven § 172, og han var dermed inhabil i den etterfølgende ankeforhandlingen, jf. domstoloven § 108.
- (12) Dette innebærer at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves, jf. straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 3, jf. § 347.
- (13) Dommen er enstemmig.

SLUTNING

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)